

Oktober 2025

NIEUWSBRIEF

van de Werkgroep Pleistocene Zoogdieren

Beste leden,

De laatste bijeenkomst van het jaar kom er alweer aan! Een mooi moment om terug te kijken op de mooie vondsten en herinneringen. Daarom heet het bestuur u allen op zaterdag 29 november welkom in het Natuurmuseum Brabant. Lees meer over deze bijeenkomst, leeftijdskorting voor jongere leden, het lokaal uitsterven van een walvissoort en meer in deze nieuwsbrief!

Voor de WPZ was het een spannend jaar: aan het begin van het jaar was er een grote bestuurswissel. Gelukkig is dit goed uitgekapt en gingen we goed van start: de nieuwsbrief werd weer afgestoft, en we hebben weer eens twee excursies georganiseerd. Daarover kunnen jullie in de komende Cranium meer lezen! We hebben er al twee mooie bijeenkomsten op zitten, en de derde en laatste komt er nu aan. Hebben we dit jaar nog een spannend onderwerp of mooi museum gemist? Laat het vooral weten, dan gaat het bestuur ermee aan de slag!

Cranium 42-2

Nog even en hij verschijnt weer: Cranium!

De zomervakantie heeft ons allen goed gedaan, want komende editie staat vol excursieverslagen en uiteenlopende vondsten: van wolharige neushoorn en beer tot kikkers en keutels. Ook hebben we een mooi interview met Johan Mulder kunnen uitwerken tot een interessant artikel, waarin hij onder andere vertelt over het uitstrooien, herbegraven en ontzamen van fossielen.

Science meets fiction in deze Cranium, maar hij is vooral nog steeds erg Cranium.

- Nike Liscaljet, hoofdredacteur

CRANIUM

tijdschrift van de WERKGROEP PLEISTOCENE ZOOGLIJDIEREN

Jaargang	42	Nummer	2
Winter	2025	ISSN	0923-5647

1000X ZOEKEN
GROENE KIKKERS
EN DE KOR EN BOTCOLLECTIE

IN DIT NUMMER

Cranium 42-2	1
Bijeenkomsten	2
Het verdwijnen van de grijze walvis	2
Leeftijdskorting WPZ	3
PaleoTime-NL 2026	3
Iconische IJstijdherten in Denekamp	3

Bijeenkomsten

De eerstvolgende bijeenkomst staat gepland op zaterdag 29 november 2025 in Natuurmuseum Brabant, Tilburg.

Meer informatie:

<https://www.natuurmuseumbrabant.nl/>

Programma

10.00-10.30 uur: Inloop met koffie en thee

10.30-11.30: Extra ALV (zie eerdere aankondiging)

11.30-12.30 uur: Harold Berghuis, faculteit Archeologie, Universiteit Leiden

Maasvlakte aan de Java Zee

12.30-13.00 uur: Discussie met **Harold Berghuis**; wat kunnen we van elkaar leren?

13.00-14.00 uur: Pauze. U kunt uw eigen

lunch nuttigen of gebruikmaken van de horeca in het museum. De pauze is ruim gepland, zodat er voldoende tijd is om bij te praten en vondsten te determineren.

14.00-15.00 uur: **Youri van den Hurk, Department of Natural History, University of Bergen, Noorwegen**

De ondergang van de Atlantische grijze walvis; nieuwe biomoleculaire en archeologische bevindingen over een uitgestorven walvispopulatie

15.00-16.00 uur: **Sofie Blik, Universiteit Leiden**

Op zoek naar sporen in wolvenuitwerpselen en Pleistocene vindplaatsen

16.00-16.30 uur: Mededelingen door de leden.

De grijze walvis

De grijze walvis, *Eschrichtius robustus*, kwam vroeger voor in de Atlantische Oceaan: dit weten we van (sub-)fossiele vondsten. Toch is de soort tegenwoordig alleen te vinden in de Stille Oceaan. Deze is dus verjaagd, en wel door de mens.

De grijze walvis wordt gemiddeld tussen de 13 en 15 meter lang, weegt 14 tot 35 ton en kan 50 tot 60 jaar oud worden. De grijze walvis houdt het record voor langste jaarlijkse trek van alle zoogdieren: 15.000 tot 22.000 km lang!

De laatste jaren wordt er sporadisch een grijze walvis in de Atlantische Oceaan waargenomen: dit zijn dwaalgasten uit de Stille Oceaan. Zouden zij de voorgangers kunnen zijn van een terugkeer naar de Atlantische Oceaan? Wie weet.

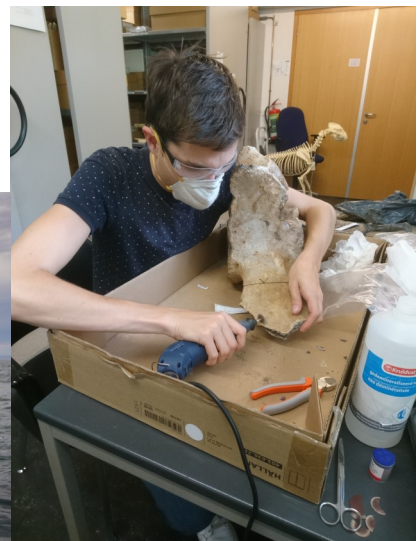
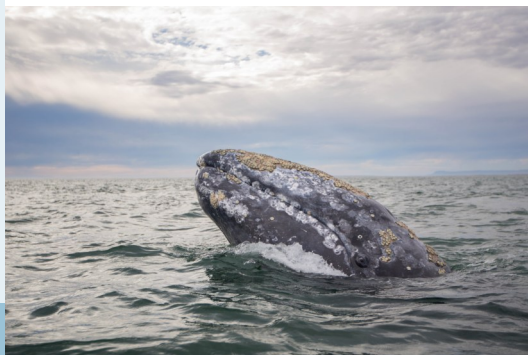
Het verdwijnen van de grijze walvis

Een walvis verjaag je niet zomaar. Daarom was het een interessant vraagstuk om te bepalen wat de grijze walvis uit de Atlantische Oceaan heeft verdreven, en wanneer dan precies. Van den Hurk et al. publiceerden onlangs hun onderzoek in [Quaternary Science Reviews](#). Door fijnere dateringstechnieken te gebruiken en meer materiaal te bestuderen konden zij bepalen dat het lokale uitsterven van de grijze walvis tussen 1142 en 1368 gebeurd moet zijn. Dit is ver voor de moderne, industriële walvisvaart.

Een van de redenen waarom dit juist bij de grijze walvis is gebeurd, is zijn levensstijl. Deze soort leeft namelijk relatief dicht langs de kust en plant zich voort in baaien. Daardoor was deze walvis dus relatief makkelijk vanaf het land te bejagen, al gaf hij zich niet makkelijk gewonnen: wegens zijn strijd lust was hij onder de walvisjagers ook wel bekend als de "duivelsvis". Zij hadden nog niet door dat een walvis een zoogdier is.

Rechts: Hoofdauteur Youri van den Hurk neemt een monster van een van de botten van een grijze walvis in de collectie van het Natuurhistorisch Museum Rotterdam. Foto: Hidde Bakker.

Onder: Een grijze walvis. Foto: Jeroen Hoekendijk.

Leeftijdskorting WPZ

Tijdens de ALV is er besloten om vanaf 2026 een leeftijdskorting te introduceren (t/m 25 jaar). Hiermee zijn er dus, wanneer men de contributie wil overmaken, drie bedragen waarmee men rekening dient te houden.

Lidmaatschap voor leden ouder dan 25 jaar bedraagt: 35 euro
Lidmaatschap voor huisgenoten bedraagt: 12 euro
Lidmaatschap voor leden t/m 25 jaar bedraagt met leeftijdskorting: 17,50 euro

Ben jij een jong lid en wil je gebruikmaken van de leeftijdskorting? Stuur dan een e-mail met je naam en geboortjaar naar ledenadministratie@pleistocenemammals.com.

Graag wil ik iedereen verzoeken om alvast (in elk geval voor begin 2026) de contributie voor 2026 over te maken.

Onze bankrekeninggegevens zijn:

ABN AMRO Bank

NL57ABNA0627307167

t.n.v. Werkgroep Pleistocene Zoogdieren

- Peter de Bruijn, Penningmeester WPZ

11e editie zaterdag 7 maart 2026

PaleoTimeNL
INTERNATIONAL FOSSIL EVENT

Expo Houten - Meidoornkade 24, Houten - 10:00-17:00

Tickets:

Kinderen tot 12 jaar gratis!
Early-bird: 5 euro
Online: 7 euro
On-site: 8 euro

"Het grootste fossielen-evenement van Nederland!"

Wat is er te doen?

- Fossielenbeurs
- Spannende lezingen
- Kinderactiviteiten
- Determinatie
- Preparatie demonstratie
- Musea & Verenigingen

Reserveer je tickets op paleotime.nl

PaleoTime-NL 2026

Op zaterdag 7 maart is het weer zover: Paleotime-NL 2026! De plek waar je de collectie weer kan uitbreiden met prachtige fossielen of meer te weten komt over een bepaald onderwerp in de paleontologie door onze lezing-gevers. Of gewoon een babbeltje met elkaar maken en informatie over vondsten en locaties uitdelen. Het kan allemaal tijdens Paleotime-NL.

Daarnaast is er de hele dag genoeg te doen voor de kleintjes onder ons bij de kinderactiviteiten en staat een groep vrijwilligers klaar om al je vondsten te determineren.

Zien wij jou ook 7 maart? Bestel dan je tickets op www.paleotime.nl.

Iconische IJstijdherten in Denekamp

Save the date! Op zaterdag 6 juni 2026 wordt in het Kulturhaus en museum Natura Docet, Denekamp, van 10.00 tot 18.00 een symposium georganiseerd over de spectaculaire uitgestorven hertensoorten van het Pleistoceen en het begin van het Holoceen. Uiterlijk begin februari 2026 wordt een compleet programma met nadere informatie gedeeld. Opgave is noodzakelijk; het aanmeldadres zal dan ook gedeeld worden. Het symposium wordt georganiseerd door de AWN - Nederlandse Archeologievereniging afdeling Flevoland, het Museum Natura Docet in Denekamp en het Mammoet Laboratorium uit Historyland, Hellevoetsluis.

Rechts: Replica van de breedkopeland, Alces (Cervalces) latifrons. Foto via Frans Roescher.

